

יוצא לאור לפרשת בשלח ה'תשפ"ו
(מספר 16)

מפרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בעניני גאולה ומשיח

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, ניו.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושנים לבריאה

ה' תהא שנת נפלאות בכל

שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מפתח ותוכן

פרשת בשלח

- א. סעודה שלישית מעין לעתיד לבוא 3
היום לא תמצאוהו בשדה (פרשתנו טז, כה), מנהג רבותינו
נשיאנו שלא לאכול פת בסעודה שלישית

פרשת בשלח - יתרו

- ב. פרשיות בשלח ויתרו - הכנה לשלימות דמ"ת לע"ל 8
בפ' בשלח ובפ' יתרו מדובר אודות ההכנה למתן תורה, ע"י
השלמת יצי"מ בקרי"ס ומלחמת עמלק והודאת יתרו וכו' בפ'
יתרו; ומזה אפשר ללמוד גם אודות ההכנה לגאולה העתידה
ושלימות מ"ת (תורה חדשה) דלע"ל; הקשר ליו"ד שבט, ט"ו
בשבט; הוראות למעשה

הוספה / בשורת הגאולה

- ג. משיחות ש"פ בא, ו' שבט, וש"פ בשלח, י"ג שבט ה'תשנ"ב 23
כבר נשלמו כל עניני העבודה ועומדים מוכנים לקבלת פני משיח;
נשי ישראל הצדקניות מתחילות תיכף ברגעי הגלות האחרונים
בשירה על בוא הגאולה; ביחד עם התפלה, הבקשה והדרישה
מהקב"ה שביא את הגאולה תיכף ומיד חדורות הן (בעיקר) ברגש
שמחה גדולה מצד גודל הבטחון ש"הנה זה המלך המשיח בא"
וכבר בא

- ד. משיחות יום ה', י"א שבט, וש"פ בשלח, י"ג שבט ה'תשנ"ב 24
כבר "כלו כל הקיצין" ונשלמו כל עניני העבודה; כבר נשלמו כל
העליות שע"י מעשינו ועבודתנו במ"ב השנים שהם בדוגמת מ"ב
המסעות במדבר העמים שבדור זה; תיכף ומיד נעשית הכניסה
לארץ ישראל בגאולה האמיתית והשלימה; אופן השירה שצ"ל
בעבודת התפלה עכשיו לאחר גמר כל העליות, כהכנה והתחלה
ל"שיר חדש" דלעתיד; נוסף על רגש התשוקה והגעגועים
להגאולה, צ"ל עכשיו גם ובעיקר רגש השמחה, מזה שהגאולה
באה בפועל ממש ברגע זה ממש

Reprinted with permission of:
"Vaad L'Hafotzas Sichos"
by:

Moshiach Awareness Center,
a Project of:
Enlightenment For The Blind, Inc.
602 North Orange Drive.
Los Angeles, CA 90036

Tel.: (323) 934-7095
Fax: (323) 934-7092
<http://www.torah4blind.org>
e-mail: yys@torah4blind.org
Rabbi Yosef Y. Shagalov,
Executive Director
Printed in the U.S.A.

בשלח ב

סעודה שלישית מעין לעתיד לבא

יוצאים י"ח סעודה זו בטעימה כלשהי. טעם הדבר הוא⁸: היות שסעודה שלישית נלמדת מהפעם השלישית שנאמר בפסוק „היום“, שבנוגע אלי' אומרת התורה „היום“ לא (תמצאוהו) – שלילת מציאת המן – לכן מתאים שבסעודה שלישית יהי' הדבר ניכר ע"י אי אכילת פת, בדוגמת „לא תמצאוהו“ דהמן (לחם).

ההסברה (הפנימית) בזה, כמבואר בחסידות⁹: סעודה שלישית של שבת היא כנגד השבת דלעתיד לבוא (כמו שכתוב (גם) בב"ח¹⁰), עלי' נאמר¹¹ „עולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתי“

א. מהפסוק „ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו בשדה“, בו כתובה התיבה „היום“ שלש פעמים בנוגע לאכילת המן בשבת, לומדים חז"ל¹² את חיוב אכילת שלש סעודות בשבת.

ולמרות שסעודה עיקרה באכילת פת¹³, מצינו אבל שבנוגע לסעודה שלישית הובאה בשו"ע¹⁴ מחלוקת הפוסקים: ישנם דיעות שגם בסעודה שלישית צריך להיות אכילה פת; ויש מקילין . . שיכול לקיים סעודה ג' בכל מאכל העשוי מחמשת המינים שמברכים עליו במ"מ שהוא נקרא מזון, ויש מקילין עוד שיכול לקיימה גם כן בדברים שדרך ללפת בהן את הפת כגון בשר ודגים וכיוצא בהם . . ויש מקילין עוד שאפילו בפירות יכול לקיימה¹⁵.

ומסיים אדה"ז בשולחנו¹⁶: „ואין לסמוך כלל על כל זה אא"כ א"א כלל בענין אחר כגון שהוא שבע ביותר וא"א לו לאכול פת בלא שיצער את עצמו“.

אף על פי כן ידוע מנהג רבותינו נשיאינו¹⁷, שנהגו ברובא דרובא ביותר שלא לאכול פת בסעודה שלישית; והיו

בספר השיחות תש"ב ע' 29 (וראה סה"ש תרצ"ז ע' 217), שמנהג כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע בשבתות החורף הי' לקדש אחרי תפלת שחרית, להתפלל מנחה, ולפני שקיעת החמה ליטול ידיו לסעודה. ויש לומר, שיצא י"ח סעודה שלישית באכילת מזונות שאחרי הקידוש שהרי הי' קידוש במקום סעודה (וראה שקו"ט בכגון זה – פס"ד להצ"צ (חידושים לרי"ו) שנו, סע"ג ואילך. ובארוכה – שו"ת דברי נחמי' סי' טז ואילך. ואכ"מ).

(8) לבוש סרצ"א ס"ה. וראה גם פס"ד להצ"צ שם שנו, סע"ב.

(9) ראה היום יום שם. מאה שערים מד, א. אה"ת פרשתנו ע' תרכא וע' תרלא. המשך תער"ב ח"ב ע' א'קכו ואילך. וראה גם המשך תרס"ו ע' תקמב. ולהעיר גם ממגיד משרים פ' צו ד"ה אור ליום שליש.

(10) אור"ח שם. ומה שכתב שהוא כנגד הסעודה דלע"ל (דליתין ובת זוגו) – ראה לקמן סעיף ז והערה 34.

(11) ברכות יז, א.

(1) פרשתנו טז, כה.

(2) שבת קיז, סע"ב. ולדעת אדה"ז (שו"ע אור"ח

ר"ס רעד) לימוד זה הוא רק „רמז“.

(3) ראה שו"ע אדה"ז שם ס"ה. סי' קפח ס"י.

(4) אור"ח סרצ"א ס"ה (בשו"ע אדה"ז – ס"ז).

(5) לשון אדה"ז שם.

(6) שם. מהמחבר שם.

(7) וראה היום יום כב אדר א.

משיחות ש"פ בלק תשט"ז, אחש"פ תשל"ט. נדפס בלקו"ש חכ"א שיחה ב לפ' בשלח

שבכל שלושת סעודות שבת החיוב הוא לא עצם האכילה (של פת) כשלעצמה¹⁶, אלא ענין העונג שבה.

לפי זה – שבכל סעודות שבת קשור הציווי עליהם בעונג ולא באכילה כשלעצמה – הנה במקרה שלאדם יש צער מהאכילה, לא רק שאין עליו חיוב אכילה, אלא יתירה מזו – ישנו צד לחיבו לא לאכול (ולשון אדה"ז¹⁷ „אין צריך לצער את עצמו לאכול“ אולי פירושה – שאינו צריך וכמעט שאסור לו), כי אכילה כזו היא היפך ענינם של סעודות שבת, היפך העונג,

וע"ד שאדה"ז כותב בפירושו¹⁸ בשייכות לענין של תענית והעדר האכילה בשבת, ש„אדם שהאכילה מזקת לו שאז עונג הוא לו שלא לאכול, א"צ לאכול כלל וכמעט שאסור לו לאכול שלא יצטער בשבת“.

וכשם שהוא בנוגע למניעת האכילה בכלל, עד"ז הוא גם בנוגע לפרטי האכילה¹⁹: אם יש לו צער לאכול פת בסעודת שבת – אין עליו מלכתחילה חיוב לאכול פת; ואדרבה, אם הוא כן יאכל פת, הוא יעשה דבר שהוא היפך הכוונה לסעודת שבת.

ד. לפי זה יש לומר:

הא דלכתחילה ישנו חיוב אכילת פת בסעודה שלישית, זהו דוקא כאשר לאדם הוא ענין של עונג;

משא"כ כאשר אין לו כל עונג

כו", וההמשכה אז תהי' מבחי' „אין“ (כמו שכתוב בבחיי¹²) – ולכן גם סעודה זו אינה סעודה רגילה, ומודגש בה ה„לא (תמצאוהו)“ – לא אוכלים פת, ויוצאים י"ח בטעימה כלשהי.

ב. תורתנו הקדושה היא תורה אחת, ופנימיות התורה (ומנהגי) וחלק ההלכה שבתוכה הם „כולא חד“¹³ – היינו שכל חלקי התורה מתאימים האחד עם השני ועולים בקנה אחד – ומובן שמנהג גדולי ישראל (וההולכים בעקבותיהם) לכתחילה ע"פ פנימיות התורה, אינו „קולא“ ו„דיעבד“ ע"פ הלכה – מצדם, ח"ו.

וצריך להבין: הן אמת שלפי ההסבר בפנימיות הענינים סעודה שלישית היא למעלה מאכילה וזוהי נתינת טעם על אי אכילת פת – אבל ע"פ הלכה הרי זוהי „קולא“, ועד כמ"ש אדה"ז „ואין לסמוך כלל על כל זה“¹⁴ (מלבד במקרה של „דיעבד“, כאשר הוא שבע ביותר מלפני כן) – א"כ כיצד מתאים הדבר לכך שע"פ חסידות זהו הידור שלא לאכול פת?

ג. ויש לומר הביאור בזה:

בנוגע למצות אכילת שלש סעודות בשבת, כתב אדה"ז¹⁵: „שמצות סעודות שבת אינה אלא בשביל עונג“, היינו

(12) עה"פ פרשתנו כאן. הובא גם בפס"ד להצ"צ שם.

(13) דנגלה ונסתר דתורה הם גופא ונשמתא דאורייתא (זח"ג קנב, א).

(14) ואף שבהגהה (להמהרי"ל) לשו"ע אדה"ז סי' קפח שם שיוצאים כל הג' סעודות במוזנות – הרי הלשון בהיום יום שם: „איהו דבר“.

(15) שו"ע או"ח סרפ"ח ס"ב. ועד"ז כתב לגבי סעודה שלישית – סרצ"א ס"א. וראה גם סקס"ז סכ"ג.

(16) כבאכילת פסח, קרבנות בכלל ועוד.

(17) סרצ"א ס"א.

(18) סרפ"ח שם.

(19) וראה גם שו"ע אדה"ז סרמ"ב ס"ז גבי המצטער באכילת דגים.

ביוהכ"פ שאסור באכילה [ע"ד שמצינו²² שרשב"י החליף את הסעודה שלישית דערב פסח שחל להיות בשבת בדברי תורה (על מעשה מרכבה)]; מדוע מקשרים זאת עם ההנהגה שחייבת להיות טעימה (עכ"פ - של פירות)?

בכמה מקומות בחסידות²³ משמע, שזה שבסעודה שלישית צריכה להיות טעימה כלשהי - שלא כביוהכ"פ שאסור באכילה - אין זה מצד מעלת הסעודה שלישית, אלא להיפך, בגלל שהיא רק מעין עוה"ב (ויוהכ"פ).

אבל ברשימת כ"ק מו"ח אדמו"ר²⁴, בשם אביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע נכתב: „הא דסעודה שלישית היום לא גוי' היינו שא"צ פת, אבל צריך לטעום איזה דבר, וא"ר יוסי²⁵ יהא חלקי מאוכלי ג' סעודות” -

שמלשון והמשך הענין „צריך לטעום איזה דבר” שע"ז מביא את מאמר ר' יוסי „יהא חלקי כו'” - משמע שה„צריך לטעום כו'” הוא מעלה ועילוי (בסעודה שלישית).

גם צריך להבין לכאורה, מה שהרבי נ"ע מביא את מאמר ר' יוסי כהוכחה לדבריו: אם המדובר הוא אודות חיוב אכילת סעודה שלישית ע"פ הלכה - יש להביא לכל לראש את עצם החיוב²⁶;

מאכילת הפת: בידעו באמונה שלימה שבזמן סעודה שלישית, רעוא דרעוין, מאירה בחינת „היום לא”, בחי' „אין”; וזהו זמן מעין יוהכ"פ (שנקרא „שבת שבתון”) ומעין עוה"ב (ש„אין בו לא אכילה ולא שתי") - שלכן עבדו זהו צער לאכול פת - אזי מלכתחילה לא חל החיוב לאכול פת בסעודה שלישית, ואדרבה: עבדו זהו הידור ע"פ הלכה שלא יצטער באכילת פת, אלא יצא י"ח סעודה בטעימה כלשהי²⁰.

וי"ל שלכן הי' מנהג רבותינו נשיאנו לצאת י"ח סעודה זו בטעימה כלשהי, כיון שהם הרגישו באור המאיר בסעודה שלישית²¹, והחסידים - הרי הם מקושרים אליהם, לומדים תורתם (ע"מ לעשות) והולכים בדרכיהם.

ה. אבל עדיין צריך להבין:

היות שבזמן מנחת שבת מאירה בחינת „היום לא” - לא הייתה צריכה להיות כלל סעודה בזמן זה, כמו

(20) וע"ד משנת (לקו"ש חכ"ט ע' 212; 218) בענין שינה בסוכה - דאחרי שדיבר כ"ק אדמו"ר האמצעי בענין שינה בסוכה מצד המקיפים דבינה, הרי השינה של אלו המרגישים את המקיפים או הולכים באורחותיו של אדמו"ר האמצעי - בגדר צער, והמצטרף פטור מן הסוכה.

(21) לפי זה יש לבאר מ"ש בשיחת ליל ב' דחגה"ס תרפ"ט (סה"ש תרפ"ט ע' 30) - שאחרי ביאת אדה"ו מפ"ב בפעם הב' ואמירת הדרוש שבו הזכיר את הענין ד„היום לא”, הפסיקו לאכול סעודה שלישית (בבית הרב),

„לפי שאו בביאתו מפ"ב (והעיקר בפעם הב') התחיל הדא"ח להיות מצד הפנימיות דוקא” (ספר השיחות תורת שלום ע' 26) - או פעלה אמירת הענין ד„היום לא” בפנימיות, שהרגשת ענין זה תהי' באופן שתפעול צער בהאכילה ועונג בהעדרה.

(22) זח"ג צה, א - הובא במג"א סתמ"ד סק"ב (בשם השל"ה).

(23) אוה"ת, המשך תרס"ו והמשך תער"ב שבהערה 9.

(24) נעתקה בהיום יום שבהערה 7.

(25) שבת ק"ח, ב.

(26) אף שמאמר ר' יוסי הובא גם בטור (ועוד) ר"ס רצא - הרי הביא שם עוד מאמרי חז"ל

ר' יוסי "יהא חלקי".

ז. וי"ל הביאור בזה³⁰:

הא דעוה"ב "אין בו לא אכילה ולא שת"י", אין פירושו שאז תאבד מעלת הגוף היהודי, מצד ביטול מציאותו או עכ"פ - חשיבותו; אלא הכוונה היא רק שבעוה"ב חיבור הגוף עם הנשמה לא יהי' ע"י אכילה ושת"י גשמית.

וכידוע שחסידות³¹ פוסקת כדעת הרמב"ן³², ש(השלימות ד)עולם הבא הוא הזמן שלאחר תחיית המתים - כשהיו נשמות בגופים; כיון שבגוף היהודי מצד עצמו ישנה מעלה מיוחדת. לפי זה יש לומר, שלכן ישנה מעלה בזה שישנה אכילה כלשהי בסעודה שלישית: מאחר שסעודה זו היא מעין לעתיד לבוא, שגם אז יהי' גוף שיקבל שכר - ומהאי טעמא צריך הגוף להרגיש גם בסעודה זו עונג - ע"י טעימה כלשהי, ביחד עם הענין של "אין", של "לא (תמצאוהו)" - שלכן אין אוכלים פת.

ויתירה מזו: מפורש בכ"מ³³, שסעודת לויתן ושור הבר דלעתיד לבוא - תהי' סעודה גשמית.

ואם מדובר בנוגע לטעם הפנימי ד"צריך לטעום כו" - מהי איפוא ההוכחה מר' יוסי?

ו. וי"ל ההסברה בזה - בהקדם ביאור מאמר ר' יוסי:

לכאורה אינו מובן: הרי החיוב לאכול שלש סעודות בשבת הוא דין מפורש בסוגיא שם - א"כ מהו כוונתו באיחול "יהא חלקי כו"י"²⁷?

המהרש"א²⁸ מפרש, שהטעם שר' יוסי אמר "יהא חלקי מאוכלי שלש סעודות כו"י" - וכן גם מה שאמר "יהא חלקי" בכמה ענינים אחרים המובאים בגמרא שם - הי' "כדי לזרוז את הבריות".

אבל לכאורה עדיין צריך ביאור: בשלמא בנוגע לענינים, שהם הידור, מדת חסידות וכיו"ב, מתאים לומר את הלשון "יהא חלקי" כדי לזרוז את הבריות - אבל איך מתאים לומר לשון זו בנוגע לשלש סעודות, שהוא חיוב גמור?

אי אפשר לתרץ²⁹, שר' יוסי התכוון בזה להנהיגה של "החכם עיניו בראשו", שלא ימלא כרסו בסעודת הבוקר, כדי שיוכל לאכול סעודה שלישית³⁴ - כי קשה לומר שעל דבר פשוט כזה יאחל

(30) בהבא לקמן - ראה גם תשובות

וביאורים* סוף ס"א ובהערות שם (ע' 57-58).

(31) לקו"ת צו טו, ג. ובכ"מ.

(32) בשער הגמול.

(33) ראה הנסמן בתשובות וביאורים שם*. וראה שם, שבלקו"ת משמע שהסעודה הגשמיית תהי' באותו הזמן דאין בו לא אכילה כו". אבל להעיר מד"ה וישלח תרס"ו (ע' קה) דמפרש שהם ב' זמנים.

(* אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' ע"ז. המו"ל.

במעלת סעודה שלישית; ובכל אופן הו"ל להביא גם את עצם החיוב.

(27) עד"ז צריך להבין במאמר ר' נחמן (שהובא לאח"כ בגמרא) "תיתי לי דקיימית ג' סעודות כו"י". וכבר כתבו התוס' (בכורות ב, ב ד"ה שמא) שמכאן ראי' שבזמנם לא היו נוהגין בג' סעודות. וראה מ"ש בזה בתדא"ג מהר"ל לשבת שם, מתווק ברכה ר"ס רצא. ולהעיר, שעל גליון הש"ס (וילנא) צוין במאמר ר' יוסי לתוס' הנ"ל.

(28) בתדא"ג שם.

(29) עד"מ מ"ש במתווק ברכה שם לגבי ר' נחמן.

וי"ל שלרמזו ע"ז היא הטעימה כלשהי. - (אלא שזהו חידוש גדול. וצ"ע וחיפוש יסוד ע"ז³⁴).

ה. ובעומק יותר יש לומר: הא דשלימות השכר לעתיד לבוא היא דוקא בנשמות בגופים, והו מאחר שאז תתגלה מעלת הגוף על הנשמה, ועד שהנשמה תהא ניוונית מן הגוף³⁵ - לנשמה יהא צורך בגוף בכדי שיהי נרגש בה הדרגא של עצמותו ומהותו ית' שמציאותו מעצמותו.

ועפ"ז יש לומר בנוגע לסעודה שלישית: בזה שחייבת להיות עכ"פ טעימה כלשהי - מתבטא עילוי -

וזהו הראי' שמביא הרבי נ"ע ממאמר ר' יוסי: מאחר שר' יוסי אמר „יהא חלקי מוכלי ג' סעודות בשבת” - שיוכל לאכול (אכילה כלשהי)³⁶ בסעודה שלישית - שיהי זה לגביו עונג, שתהי' נרגשת בזה המעלה שתתגלה רק לעתיד לבוא - מעלת הגוף.

וזהו הראי' שמביא הרבי נ"ע ממאמר ר' יוסי: מאחר שר' יוסי אמר „יהא חלקי מוכלי ג' סעודות בשבת” - שיוכל לאכול (אכילה כלשהי)³⁶ בסעודה שלישית - שיהי זה לגביו עונג, שתהי' נרגשת בזה המעלה שתתגלה רק לעתיד לבוא - מעלת הגוף.

(34) בב"ח שהובא לעיל הערה 10 - שסעודה שלישית היא כנגד שבת דלעתיד דיעשה סעודה לצדיקים מלויתן ובת זוגו, אבל בסעודה זו הרי יש ברהמ"ז (פסחים ק"ט, ב), היינו סעודה בפת. - ולהעיר מראב"ד לרמב"ם הל' תשובה פ"ח ה"ד.

(35) המשך וככה תרל"ז פצ"א.ב. וראה ד"ה לכל תכלה תרנ"ט. וראה גם תורת שלום ע' 120 ואילך.

(36) שע"ז הובא במאמר אדנ"ע, כנ"ל.

בשלח – יתרו

פרשיות בשלח ויתרו – הכנה לשלימות דמתן תורה לעתיד לבא

הרביעי, והן ובעיקר בשלימותו בקבלת שבת.

ויומתק יותר ע"פ הידוע⁶ ש"שיר" שייך במיוחד ליום השבת (מזמור שיר ליום השבת⁷), כפירוש במאמר המשנה במסכת שבת⁸ "כל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר", שכל עלי' מדרגא לדרגא (שיוצאים מהדרגא הקודמת ונמשכים לעלות למעלה) היא ע"י שיר, ולכן גם עליית העולמות ביום השבת היא ע"י שיר – דיש לומר, שעיקר העלי' דיום השבת ע"י השיר היא בשבת שירה, וממנו נמשך גם בשאר השבתות⁹. ומה מובן גם בנוגע לעליות דיום ההילולא (כידוע¹⁰ שביום ההילולא נעשית עלי' באין-ערוך לגבי כל העליות שלפני זה), שעיקרם ושלימותם (ביום השבת שקשור עם ענין השיר, ובפרט) בשבת שירה.

וענין נוסף בקביעות כזו (שהעשירי בשבט חל ביום הרביעי) – שהשלימות דיום ההילולא שנעשית ביום השבת

א. בהקביעות דהעשירי בשבט (יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) ביום הרביעי בשבוע (בכמה שנים וכן בשנה זו) – כמה ענינים:

לכל לראש – מעלתו של יום הרביעי בשבוע (מצ"ע), שבו נתלו המאורות, "שני המאורות הגדולים".

ועוד וג"ז עיקר – שנקרא "קמי שבתא"², כיון שבו מתחילה ההכנה ליום השבת שלאחריו (שבשנה זו בו נעשית העלי' והשלימות דיום ההילולא באופן ד"ויכולו"³), כמודגש בשירו של יום ססיומו וחותמו ב"לכו נרננה הקטן"⁴, ההתחלה (ג' פסוקים ראשונים) דמזמור "לכו נרננה"⁵ שאמירתו בשלימות היא בקבלת שבת, שבזה מודגש ג"כ שהשלימות דיום ההילולא שחל ביום הרביעי היא ביום השבת שלאחריו.

ועילוי נוסף מצד מעלתו המיוחדת של יום הש"ק זה (שהתחלתו ביום הרביעי) – שבת שירה – שבו מודגש הענין ד"לכו נרננה" (רינה ושירה), הן בהתחלת המזמור בשירו של יום

(6) תו"א תשא (בהוספות) קיג, א. אוה"ת בראשית (כרך ג) תקיד, א ואילך.

(7) תהלים צב, א. וראה ר"ה לא, א.

(8) ריש פ"ה.

(9) להעיר, שהציווי על יום השבת (לראשונה) הוא בפרשת בשלח (פרשת שירה) – "שם שם לו חק ומשפט גו'", "במרה נתן להם . . שבת כו'" (טו, כה ובפרש"י), ובפרשיות בפרשת המן, "והי' ביום הששי והכינו גו'" (טז, ה), "שבתון שבת קודש לה' מחר וגו'" (שם, כג), "ראו כי ה' נתן לכם השבת וגו'" (שם, כט).

(10) ראה סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 175 ואילך.

225 ואילך.

(1) בראשית א, טז.

(2) פסחים ק', סע"א.

(3) בראשית ב, א. וראה לקו"ת בהר מא, א.

אוה"ת עה"פ. ועוד.

(4) לקו"ד ח"א לג, רע"א. "היום יום" כ"ג כסלו.

(5) והחידוש בזה – ששירו של יום הרביעי הוא המזמור שלפניו (מזמור צ"ד, "אל נקמות ה' גו'" עד "צמיחם ה' אלקינו"), ואעפ"כ, ממשיכים גם התחלת המזמור שלאחריו (מזמור צ"ה).

משיחות יום ה' פ' בשלח, י"א שבט וש"פ בשלח, שבת שירה, י"ג שבט תשנ"ב נדפס בסה"ש תשנ"ב ח"א

שלימות היציאה ממצרים (בקריעת ים סוף)¹⁷, שהיא ההכנה למתן-תורה, כמ"ש¹⁸, "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה"¹⁹.

ופרשת יתרו – שנוסף על היותה הפרשה דמתן-תורה, מדובר בתחילתה (ועל שם זה נקראת הפרשה כולה) אודות הודאת יתרו (כתוצאה מזה ששמע השמועה ד"קריעת ים סוף ומלחמת עמלק"²⁰ שבפרשת בשלח) "עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקים וגו'"²¹, שהיתה ההכנה למתן-תורה²².

ויש לומר, שבפרטי הענינים שבפרשיות בשלח ויתרו ע"ד ההכנה למתן-תורה נכללת גם (וג"כ עיקר) ההכנה להשלימות דמתן-תורה שתהי' לעתיד לבוא ("תורה חדשה מאתי תצא"²³) – כמרומו:

(17) כש"וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים", "שפלטן הים על שפתו כדי שלא יאמרו ישראל כשם שאנו עולים מצד זה כך הם עולים מצד אחר רחוק ממנו וירדפו אחרינו" (פרשתנו יד, ל ובפרש"י) – שעד אז היתה אימת מצרים עליהם (ראה לקו"ש חכ"ב ע' 34. וש"נ).

(18) שמות ג, יב ובפרש"י (משמו"ר פ"ג, ד).
(19) ובפרט ע"פ המבואר בדרושי חסידות שהענין דקרי"ס כשלעצמו (נוסף על השלימות דיצי"מ) הוא הכנה למתן-תורה – כי, בקרי"ס ה' החיבור דים ויבשה, עלמא דאתכסייא ועלמא דאתגלייא, שזוהי ההכנה להחיבור דעליונים ותחתונים במית' (ראה שער האמונה לאדהאמ"צ פ"ז ואילך. אוה"ת פרשתנו ע' תיו ואילך. ועוד).
(20) ר"פ יתרו ובפרש"י.

(21) שם, יא.

(22) כדאיתא בוהר (ח"ב סז, ב. סח, א) "כדין אסתלק ואתייקר קוב"ה עילא ותתא ולבתר יהיב אורייתא" (וראה אוה"ת ר"פ יתרו. סה"מ עטרית ע' רצא ואילך. סה"מ תש"ס ע"ע 56 (הב') ואילך. לקו"ש ח"א ע' 74 ואילך. ועוד).

(23) ישע"י נא, ד. ויק"ר פ"ג, ג.

שלאחריו (שבת שירה) כוללת גם השלימות היתירה דיום ה"ו בשבט (ביום שני¹¹) שהוא בג' הימים (שבת, יום ראשון ויום שני) שנחשבים (בכמה ענינים) למציאות אחת¹², שנוסף לכך שבו, "קיימא סיהרא (דחודש שבט) באשלמותא"¹³, ה"ה גם "ראש" השנה לאלן"¹⁵.

וע"פ הידוע¹⁶ ש"המועדים של כל השנה . . . (גם) מועדי דרבנן . . . בכולן יש שייכות לאותן הפרשיות שחלות בהן" – יש לבאר הקשר והשייכות דכהנ"ל לפרשת בשלח, פרשת השבוע דיום ההילולא ודיום הש"ק שלאחריו, ולפרשת יתרו, פרשת השבוע דט"ו בשבט, שמתחילין לקרותה בתפלת מנחה דשבת פ' בשלח.

ב. ובהקדם הנקודה המשותפת דב' הפרשיות בשלח ויתרו – הכנה למתן-תורה:

פרשת בשלח – שבה מדובר אודות

(11) והתחלתו בערב ט"ו בשבט (שאין אומרים תחנון במנחה) – ביום ראשון (מוציא שבת), שנקרא "יום אדח", שבוה מודגשת השייכות ליום הש"ק שקביעותו ביום י"ג בחודש, בגימטריא "אדח".

(12) ראה פסחים שם. ועוד. ולהעיר גם מהד"ן (שו"ע אדה"ז א"ח ססמ"ה ס"ג. ובכ"מ) שפחות משלושה כלבוד דמי.

(13) זהר ח"א קב, רע"א. ח"ב פה, רע"א. ועוד. וראה שמו"ר פט", כו.

(14) ר"ה בתחלתה – כדעת ב"ה, שהלכה כמותם (ראה רמב"ם הל' תרומות פ"ה ה"א. הל' מע"ש פ"ה ה"ב).

(15) להעיר מהשייכות לבעל ההילולא, ששמו הראשון "יוסף", מלשון הוספה – שהו"ע הצמיחה דאלן (ראה לקוטי לוי"צ אג"ק ע' ת"ג. סה"ש תשמ"ח ח"א ס"ע 244 ואילך. תשמ"ט ח"א ע' 213 ואילך).

(16) של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב (רצו, א).

ובפרשת יתרו – כמבואר בדרושי חסידות³² ש"יתרו", ע"ש ש"יתר פרשה אחת בתורה ואתה תחזה"²⁰, רומז על ההוספה (יתר) בתורה לעתיד לבוא ("תורה חדשה מאתי תצא") באופן של ראי' (תחזה)³³.

ולהבין תוכן הענינים דשירת הים ומלחמת עמלק ומהמשכם (בהודאת יתרו ושייכותם להשלימות דמתן-תורה לעתיד לבוא – יש להקדים ולבאר מ"ש בהתחלת הפרשה, ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא ("אשר הוא

בפרשת בשלח – (א) בשירת הים (בקריעת ים סוף), שסיומה וחזרתה "מקדש²⁴ אדני כוננו ידיך", "בשתי ידים, ואימתי יבנה בשתי ידים כשה' ימלוך לעולם ועד"²⁵, לעתיד לבוא שכל המלוכה שלו", (ב) במלחמת עמלק (בסוף פרשת בשלח), שסיומה וחזרתה "מחה²⁶ אמה את זכר עמלק. . כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק מדור דור"²⁷, "נשבוע הקב"ה שאין שמו שלם²⁸ ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק, שנאמר²⁹ האויב תמו חרבות לנצח, זהו עמלק. . מהו אומר אחריו וה'³⁰ לעולם ישב, הרי השם שלם, כונן למשפט כסאו, הרי כסאו שלם"³¹;

ויש לומר, שענין זה מרומז בב' אופני הניקוד דתיבת "זכר", בצירי או בסגול *** – ש"זכר" בצירי (ב' נקודות) רומז על (מחיית עמלק שקדמה ל)שתי מקדשות (בית ראשון ובית שני), ו"זכר" בסגול (ג' נקודות) רומז על (מחיית עמלק שקודמת ל)ביהמ"ק השלישי והמשולש***.

(32) סה"מ עטר"ת ותש"ט שבהע' 22.

(33) והטעם שנאמר "תחזה" בלשון תרגום אף שלעתיד לבוא תהי' ראי' ממש – "לפי שעכשיו הוא בבחי' התעלמות ועיקר הגילוי (באופן של ראי') יהי' לעתיד לבוא" (סה"מ עטר"ת ותש"ט שם).

(מלך), ולאח"ז (בסיום הפרשה) "מחה אמה את זכר עמלק" (השלימות דמחיית עמלק).

(**) ומנהגו שקורין שניהם, אלא, שבפ' בשלח (ובפורים) מקדימים זכר בסגול ואח"כ זכר בצירי, ובפ' תצא מקדימים זכר בצירי ואח"כ זכר בסגול (ספר המנהגים חב"ד ע' 72 ושי"ג).

(****) וי"ל באופן אחר קצת (ובפרט בהקריאה דפרשת בשלח שמקדימים זכר בסגול לזכר בצירי) – שזכר בסגול (ג' נקודות) קאי על פרטי הדרגות דהמשכן, בית ראשון ובית שני, וזכר בצירי קאי על ב' האופנים הכלליים בהמקדש, מקדש שקיומו במשך זמן ואח"כ חרב, ומקדש נצחי (שיבנה בשתי ידים).

(24) טו, יז ובפרש"י.

(25) שם, יח.

(26) יו, יד-טז ובפרש"י.

(27) "מדרא דעלמא דין ומדרא דמשיחא ומדרא דעלמא דאתי" (תיב"ע).

(28) אע"פ ש"י"ה הוא גם שם בפ"ע (רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ו ה"ד), וכמ"ש בשירת הים (טו, ב) "עזי וזמרת י"ה".

(29) תהלים ט, ז.

(30) שם, ח.

(31) ויומתק יותר – שגם השלימות דבית המקדש ("מקדש אדני כוננו ידיך") תלוי במחיית עמלק, כמודגש בה"ש שלש מצות (ש)נצטוו ישראל בכניסתן לארץ, למנות להם מלך. . ולהכריח זרעו של עמלק. . ולבנות בית הבחירה" (רמב"ם ריש הלכות מלכים – מסנהדרין כ, ב), שזוהו מובן, שע"י השלימות (דמנוי מלך) והכרתת זרעו של עמלק, נעשית גם השלימות דבנין בית הבחירה**.

(*) כולל ובעיקר – ה' ימלוך לעולם ועד", "שכל המלוכה שלו".

(**) ועפ"ז י"ל הרמז בהמשך הכתובים: "מקדש אדני כוננו ידיך" (השלימות דביהמ"ק), כיון ש"ה' ימלוך לעולם ועד" (השלימות דמנוי

דרך המדבר מ' שנה, שנאמר⁴⁰ אחד עשר יום מחורב⁴¹, ואח"כ ויהי⁴² בארבעים שנה⁴³, לכך נאמר ולא נחם אלקים.

ובביאור הענין ש"א מסעות נשאם הקב"ה דרך המדבר מ' שנה" למעלותא⁴⁴ – יש לומר:

בפירוש „אחד עשר יום מחורב" (י"א המסעות) איתא במדרש⁴⁵ שקאי על „מיוחד שבעשרה . . . שהוא אחד שהוא

קרוב³⁴ וטוב לנחותם בדרך ההוא³⁵, „דרך ישר ליכנס בארץ כנען³⁶". . . ויסב אלקים את העם דרך המדבר ים סוף³⁷, שלכן ה' צורך בקריעת ים סוף (ושירת הים), ובהמשך לזה מלחמת³⁷ עמלק³⁸, ובהמשך לשניהם („קריעת ים סוף ומלחמת עמלק") הודאת יתרו, כדלקמן.

ג. על הפסוק „ולא נחם וגו'" – איתא במדרש³⁹: „ממצרים לארץ ישראל י"א מסעות, אלא נשאם הקב"ה

(40) דברים שם.

(41) „מסע ליום, שמ"ש אחד עשר יום וגו' עד קדש ברנע, שבי"א יום היו מגיעים לקדש שהיא קצה גבול ארץ אדום קרוב לא"י" (פי' מהר"ו). (42) שם, ג.

(43) וי"ל שעד"ז גם בפרשתנו – שלאחרי „ולא נחם גו' ויסב גו' דרך המדבר", נאמר בהמשך הפרשה (טו, לה) „ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה עד בואם אל ארץ נושבת".

(44) במפרשים לשמו"ר שם, ש„נשאם הקב"ה דרך המדבר מ' שנה" מפני „שקלקלו מעשיהם", כבספרי יל"ש ופרש"י שם. ולכאורה פירושם צ"ע, כי, בספרי יל"ש ופרש"י פירוש הפסוק „אחד עשר יום מחורב" שהוא מדברי התוכחות, משא"כ בשמו"ר מפרש הפסוק „ולא נחם אלקים גו'", שאין זה שייך לדברי התוכחות*. ויתירה מזה: מכללות הענין בשמו"ר שם, שלפני ולאחרי מאמר זה מפרש „ולא נחם אלקים גו'" במעלתן של ישראל, בניו של הקב"ה, שגם לאחר שהקב"ה הוציאן ממצרים לא ה' מתנחם על זה שהמצריים שעבדו אותם כו', עד שהשליכם לים, משמע, שגם בפירוש זה (ש„לא נחם" בי"א יום אלא במ' שנה) מודגשת מעלתן של ישראל.

(45) שמו"ר פמ"ב, ח.

(34) „כי ממצרים עד ירושלים דרך פלשתים אינו מרחק רב והוא כמו מהלך עשרה ימים בדרך הישרה" (ראב"ע ריש פרשתנו).

(35) רמב"ן ריש פרשתנו. – ויש לומר, שגם לפירוש רש"י „כי קרוב הוא ונוח לשוב באותו הדרך למצרים", הסיבה שלכאורה ה' צריך לנחותם דרך ארץ פלשתים היא בגלל שוהי הדרך הישרה והקרובה לארץ ישראל*, אלא שרש"י מדייק הלשון „כי קרוב הוא" (ולא „אף שקרוב הוא"), שכוונת הכתוב לפרש הטעם על זה ש„לא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים" (ולא הטעם על זה שלכאורה ה' צריך לנחותם דרך ארץ פלשתים), ולכן מפרש שהטעם הוא „כי קרוב הוא ונוח לשוב באותו הדרך למצרים".

(36) רשב"ם ריש פרשתנו.

(37) שבסוף פרשתנו (ובס"פ תצא), משא"כ „מלחמת וירד העמלקי והכנעני וגו'" (שבפרשת שלח יד, מה), שעלי' נאמר בהתחלת פרשתנו „ולא נחם גו' פן ינחם העם בראותם מלחמה גו'", כפירוש רש"י.

(38) „משל לאמבטי רותחת . . . הקירה לפני אחרים, אף כאן . . . (כש)קרע הים לפניהם . . . נפל פתחן על כל האומות . . . בא עמלק . . . הקירו כו'" (תנחומא תצא ט (בסופו)).

(39) שמו"ר פרשתנו פ"כ, יג. וראה גם ספרי יל"ש ופרש"י דברים א, ב (וראה לקמן הערה 44).

(*) ובדואי שאין כאן פולגותא במציאות.

(*) וראה אוה"ת דברים ע' טז: „המדרש דפ' בשלח הנ"ל . . . אין זה מכלל התוכחות שהרי פי' זה ע"ד הפסוק ולא נחם אלקים כו' דרך קרובה כי קרוב הוא, כי"א דרך המדבר שאף שזהו דרך רחוקה יותר עכ"ז כן דוקא יאות".

ולהוסיף, שענין זה מרומז גם בהתחלת הפרשה: „ויהי בשלח פרעה את העם” – שרומז על פרעה דקדושה, בחי „חמישית לפרעה”⁵⁵, „דאתפריעו ואתגליין מיני כל נהורין”⁵⁶ (בחי שלמעלה מד’ אותיות שם הוי’, ע”ד „אנת הוא חד”). וענין זה („בשלח פרעה את העם”) הוא הטעם להמשך הכתוב „ולא נחם אלקים גו’ ויסב גו’ דרך המדבר גו’”, במשך ארבעים שנה – כדי שבחי פרעה דקדושה תומשך בפנימיות.

ומרומז גם בשירת דבורה שבהפטרסה – „בפרוע פרעות בישראל גו’ ותשקוט הארץ ארבעים שנה”⁵⁷ – שהגילוי היותר נעלה ד, „בפרוע פרעות” („דאתפריעו ואתגליין מיני כל נהורין”) נמשך „בישראל” ועל ידם גם ב, „הארץ” באופן „ותשקוט” (בהתיישובות ובפנימיות) ע”י העבודה במשך „ארבעים שנה”.

ד. ובפרטיות יותר ה”ז קשור עם (ונעשה ע”) פרטי הענינים שבפרשה, ומהם – הליכת בני במדבר („ויסב גו’ דרך המדבר”) בכל פרטי מ”ב המסעות שהיו במשך הארבעים שנה („עד בואם אל ארץ נושבת”⁵⁸), החל מהמסעות שבפרשתנו – „ויסעו מסוכות ויחנו באתם בקצה המדבר”⁵⁹, ובפרט לאחר קרי”ס, „ויסע גו’ ויצאו אל מדבר שור

ראש לכל הדברות, אנכי”⁶⁰ ה’ אלקיך”, היינו, ש”אחד עשר יום מחורב” מורה על בחי אחד שלמעלה מ(עשרת הדברות שניתנו ב)חורב, בחי „אנת הוא חד ולא בחושבן”⁴⁷, מהותו ועצמותו ית’ שלמעלה מעשר ספירות⁴⁸.

ויש לומר, שכוונת הקב”ה בכך ש”לא נחם גו’ ויסב גו’ דרך המדבר”, „י”א מסעות . . . נשאם הקב”ה דרך המדבר מ’ שנה”, היא, שבחינת „אחד עשר” („אנת הוא חד ולא בחושבן”, שלמעלה מעשר ספירות ועשרת הדברות) תומשך ותתגלה בפנימיותם ע”י ההליכה במדבר במשך ארבעים שנה (”בן ארבעים לביתה”⁴⁹), שבהם „נתן”⁵⁰ ה’ לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע”, „שאיין אדם עומד על סוף דעתו של רבו וחכמת משנתו”⁵¹ עד ארבעים שנה”⁵², שאז יהי הגילוי דבחי „אחד עשר”⁵³, ולא עוד אלא שימשיכו ויגלו בחי „אחד עשר” גם בארץ הלזו הגשמית, שע”ז תהי הכניסה לארץ ישראל⁵⁴ בשלימות.

(46) יתרו כ, ב.

(47) תקו”ז בהקדמה (יז, א).

(48) יהל אור ע’ מח. אוה”ת דברים ע’ יט.

סה”מ עטר”ת ע’ תקנב. תקפו.

(49) אבות ספ”ה.

(50) תבוא כט, ג ופרש”י שם, ו (מע”ז ה, ריש

ע”ב).

(51) „עומק ופנימיות חכמתו כמו שהוא לעצמו” (סה”מ שם ע’ תקנז).

(52) ומטעם זה ה” משה בהר ארבעים יום –

כי יום שלמעלה חשוב כשנה (אוה”ת שם ע’ יח).

(53) ומרומז גם בהמשך הכתוב – „ויהי באר-

בעים שנה בעשתי עשר חודש”, שלאחרי

„ארבעים שנה” נמשכת ומתגלה בחי „עשתי עשר”.

(54) להעיר (ע”ד הרמז) שארץ ישראל ר”ת א”י

(י”א) – „אחד עשר”, א’ שמספרו אחד, ואח”כ י’ שמספרו עשר.

(55) ויגש מז, כד.

(56) זח”א רי, א. וראה בארוכה סה”ש תשנ”ב

ח”א ע’ 281 ואילך.

(57) ס’ שופטים ה, ב-לא.

(58) פרשתנו טז, לה.

(59) יג, כ.

דקדושה⁶⁷, נמשכת ומתגלה בחי', אחד עשר" בישראל (המשכת המקיף בפנימיות, שההמשכה היא למקום הראוי דוקא⁶⁸), ועי' ניתוסף אצלם עילוי גדול יותר לגבי עבודתם בעניני התומ"צ, עשרת הדברות הקשורים עם עשר ספירות, שלימות הקדושה במדידה והגבלה⁶⁹.

ויש להוסיף ביאור בהחילוק שבין "י"א מסעות" (י"א יום) לההליכה במדבר (מ"ב מסעות) במשך ארבעים שנה⁷⁰ – שאילו הי' הקב"ה מוליכם

גו"⁶⁰, "ויסעו גו' ויבואו גו' אל מדבר סין"⁶¹, "ויסעו גו' ממדבר סין למסעיהם וגו'"⁶²;

ידוע⁶³ שתכלית הכוונה בהליכת בני"י במדבר היא כדי לברר ניצוצות הקדושה שנפלו ב"מדבר העמים"⁶⁴, ששרשם מדרגא נעלית ביותר (עולם התהו שלמעלה מעולם התיקון), ועי' שישראל מבררים ניצוצות הקדושה ומעלים אותם לשרשם ומקורם, נמשכת ומתגלה אצלם דרגא נעלית זו.

והענין בזה – שניצוצות הקדושה שנפלו ב"מדבר העמים" שרשם מבחי' "אחד עשר" שלמעלה מהשתלשלות, בחי' המקיף שממנו נעשית היניקה ד"א כתרין דלעו"⁶⁵, כמרומו בלשון הכתוב, "אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר", ש"אחד עשר יום" הם, "דרך להר שעיר"⁶⁶ (ח"ו), ועי' עבודתם של ישראל בבירור הניצוצות והעלאתם לשרשם ומקורם בבחי' "אחד עשר"

(60) טו, כב.

(61) טז, א.

(62) יז, א.

(63) ראה לקו"ת מסעי פח, ג ואילך. ובכ"מ.

(64) יחזקאל כ, לח.

(65) "י"א יום הם י"א ניצוצות שהם בק"נ, כי בקדושה עשר ולא אחד עשר, אבל בקליפה כל המוסיף גורע הם י"א" * (פני"ר ר"פ דברים – הובא באוה"ת שם ע' יז. וש"נ).

(66) ראה שמו"ר פמ"ז: ז, "אמר ר' שמעון בן יוחאי י"א יום היו עם הקב"ה וכ"ט יום היו מתחשבים היאך לעשות את העגל, כמ"ש אחד עשר יום מחורב, ואח"כ באו לדרכי עשו, דרך הר שעיר. ור"א בן יעקב אומר כ"ט יום היו עם הקב"ה וי"א יום היו מתחשבים היאך לעשות את

העגל, כמ"ש אחד עשר יום דרך הר שעיר, שעשו מעשה שעיר" – הובא ונתבאר באוה"ת וסה"מ עטר"ת שם*.

(67) וכן "שעיר" דקדושה – שערות דקדושה, "עתיק יומין . . שער ריש' כעמר נקא", י"ג תיקוני דיקנא.

(68) ראה אוה"ת פרשתנו (ע' שגס ואילך) בביאור מארז"ל על הפסוק, "ופרעה הקריב", ש"הקריב לבן של ישראל לאביהם שבשמים" (ראה תנחומא פרשתנו ח. שמו"ר פכ"א, ה) – שהקריב אותם לבחי' "החמישית לפרעה", "אנת הוא חד ולא בחושבן", עי"ש.

(69) ראה גם אוה"ת וסה"מ עטר"ת שם. אלא, ששם מבואר (בעיקר) מעלת הבירור בדרך מלמעלה למטה, וכיון שקלקלו הי' צ"ל הבירור בדרך מלמטה למעלה, וכאן מבואר גם מעלת הבירור בדרך מלמטה למעלה, בהתאם להאמור שבמאמר המדרש כאן מודגשת המעלה שבהליכה במדבר ארבעים שנה.

(* ולהעיר, שבאוה"ת מביא ב' הדעות שבמדור, ובסה"מ עטר"ת מביא רק דעת ראב"י. ואולי י"ל הטעם, שבאוה"ת מדובר גם אודות היניקה ד"א דלעו"ז מ"א דקדושה, כמרומו בדעת רשב"י ש"י"א יום היו עם הקב"ה ואח"כ באו כו". ובסה"מ עטר"ת מדובר (בעיקר) אודות הקלקול ד"א דלעו"ז, כמרומו בדעת ראב"י ש"י"א יום היו מתחשבים היאך לעשות את העגל.

(* להעיר שאלופי עשו מספרם י"א (ספר הקלוטים להארז"ל פ' וישלחו. ועוד).

(ע"י ישראל), ר"ת אמת⁷³, אמה מחה תמחה], נמשכת ומתגלה בישראל בחי' י"א דקדושה, שזהו"ע דהשם שלם, לא רק י"ה (כי יד על כס י"ה), אלא גם ו"ה, בגימטריא י"א, שרומז על המשכת וגילוי בחי' "אחד עשר" בכל פרטי עניני העבודה שמצד עשר כחות הנפש שנחלקים להנסתרות (י"ה) והנגלות (ו"ה נגלות)⁷⁴.

ועד"ז בנוגע להודאת יתרו וביאתו למשה (בהתחלת פרשת יתרו) – שהגיור דיתרו⁷⁵ הו"ע בירור ניצוצות הקדושה שנפלו למטה⁷⁶, ששרשם בבחי' י"א דקדושה, וע"י בירורם והעלאתם לשרשם ומקורם נעשה הוספה ויתרון אצל ישראל, שזהו"ע "יתר פרשה אחת בתורה", שרומז על ההוספה דבחי' "אחד עשר יום מחורב", שלמעלה מעשרת הדברות שניתנו מחורב⁷⁷.

ה. עפ"ז יש לבאר שפרטי הענינים שבפרשיות בשלה ויתרו הם הכנה

בי"א מסעות (בי"א יום) הי' הבירור (רק) ע"י המשכת וגילוי אור עליון (בחי' אחד עשר) מלמעלה למטה, שאינו פועל כ"כ במציאות התחתון, ולכן "נשאם הקב"ה דרך המדבר מ' שנה", שע"ז הי' הבירור (גם) ע"י עבודתם של ישראל בדרך מלמטה למעלה, שהפעולה בהתחתון היא בשלימותה; וביחד עם זה, ישנו גם העילוי דהמשכת וגילוי אור עליון, בחי' "אחד עשר", מלמעלה למטה (שאי אפשר להגיע אליו ע"י העבודה מלמטה למעלה שהיא במדידה והגבלה) – ר"א מסעות. נשאם הקב"ה דרך המדבר מ' שנה⁷⁸ – שהבירור בדרך מלמטה למעלה (בארבעים שנה) חדור ונעשה בכח הגילוי דבחי' אחד עשר מלמעלה למטה⁷⁹ (חיבור ב' המעלות דמלמעלה למטה ומלמטה למעלה גם יחד).

ועד"ז בנוגע למלחמת עמלק שבסיום הפרשה – "כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק גו'", "אין השם שלם כו' עד שימחה שמו של עמלק" – ש"עמלק" הוא מזרעו של עשו (שעיר), בחי' י"א דלעו"ז ("אחד עשר יום גו' הר שעיר"), וע"י (בירור⁸⁰ ומחיית עמלק [מחה אמה"ה (ע"י הקב"ה) ו"תמחה"

73 להעיר מירושלמי ריש סנהדרין: "אמת... אל"ף ריש' דאלפא ביתא מ"ם באמצעיתא תי"ו בסופה, לומר אני ה' ראשון גו' ומבלעדי אין אלקים" – גילוי דרגא נעלית ביותר שנמשכת וחודרת עד למטה מטה (ברית התיכון המברית מן הקצה אל הקצה), שמצדה אין נתינת מקום ללעו"ז (ע"י בירורה והעלאתה לקדושה, או ע"י ביטול מציאותה).

74 ראה תנאי אנה"ת ספ"ד לקו"ת פקודי ג, ב ואילך. ראה כט, א ואילך. ובכ"מ.

75 כולל גם "וילך לו אל ארצו", לגייר בני משפחתו (יתרו יח, כז ובפרש"י). – ויש לומר, שבלשון הכתוב "וילך לו אל ארצו" מרומז גם ה"גיור" ד"ארצו" ממש ע"י עבודת הבירורים.

76 ע"ד הפירוש במאור"ל "לא הגלה כו' שיתוספו עליהם גרים", כדלקמן ס"ה.

77 ראה אוה"ת יתרו ריש ע' תרלד.

78 ויומתק יתרו – ש' שנה שנתעכבו ישראל במדבר הם כנגד, ויהי עשו בן ארבעים שנה" (אוה"ת וישלח (כרך ה') תתעג, א, שבהם נעשה הבירור די"א דלעו"ז.

79 כי, בהבירור בדרך מלמטה למעלה, אינו נכלל עדיין בקדושה ממש להיות בבחי' אלקות (ובודאי לא בבחי' האלקות ד"אנת הוא חד"), וצ"ל בירור שני כו" (סה"מ עטר"ת שם).

80 להעיר ממאור"ל ש"מבני בניו של המן למדו תורה כו" (גיסין נו, ב. וש"נ).

והעלאת ניצוצות הקדושה לשרשם ומקורם בבחי' „אחד עשר“, כנ"ל.

אלא, שאז היתה רק התחלת ההכנה להשלימות דמתן-תורה דלעתיד לבוא, ועיקרה ושלמותה היא ע"י „מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות“⁸⁰ ב„מדבר העמים“ (כידוע שכל זמן משך הגלות נרמז במ"ב המסעות שבמדבר⁸¹), לברר ולהעלות ניצוצות הקדושה, כידוע הפירוש במארו"ל⁸² „לא הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים“, שהו"ע בירור והעלאת ניצוצות הקדושה⁸³, ועד לגמר ושלמות הברור כשיקויים היעוד⁸⁴, „את רוח הטומאה אעביר מן הארץ“, שזהו"ע „מחה אמה את זכר עמלק“⁸⁵.

ומזה באים תיכף להשלימות דמתן-תורה באופן ש„תורה חדשה מאתי תצא“, וכן להשלימות דהכניסה לארץ טובה ורחבה בגאולה האמיתית והשלמה⁸⁶ – ארץ עשר אומות, כיון

להשלימות דמתן-תורה לעתיד לבוא: ידוע⁸² שמתן-תורה הו"ע חד-פעמי, כיון שבו ניתנו (לא רק כל עניני התורה שמתחדשים ע"י תלמיד ותיק, אלא) גם עניני התורה שיתגלו לעתיד לבוא ע"י הקב"ה. ואעפ"כ נאמר „תורה חדשה מאתי תצא“, חידוש ממש, כיון שבמתן-תורה היו ענינים אלו בתכלית ההעלם לגמרי, עד כדי כך, שהתגלותם היא חידוש ממש.

ומהביאורים בזה – שבמתן-תורה ניתנו בגלוי עשרת הדברות, כנגד עשרה מאמרות ועשר ספירות, דרגת האלקות שיש לה ערך ושייכות לעולם (כמודגש בנגלה דתורה, הלכות בנוגע להנהגת האדם בעולם), ואילו דרגת האלקות שאין לה ערך ושייכות לעולם לא באה בגילוי אלא בהעלם; ולעתיד לבוא תתגלה בתורה דרגת האלקות שבאין-ערוך לגמרי לעולם (כמודגש בפנימיות התורה, „סוד טעמי ומסתרי צפונותי“⁷⁸, ידיעת אלקות), ועד להגילוי דמהותו ועצמותו ית' ממש – כדיוק הלשון „תורה חדשה מאתי תצא“, „מאתי“ דייקא, וכמ"ש⁷⁹ „כי כולם ידעו אותי“ – בחי' „אחד עשר יום (שלמעלה מעשה"ד שניתנו) מחורב“, „אנת הוא חד ולא בחושבן“.

ויש לומר, שענין זה מרומז גם בהכנה למתן-תורה (שצריכה להיות גם מעין ודוגמת השלימות דלעתיד לבוא שניתנה בהעלם במתן-תורה) – בהמסעות במדבר, במלחמת עמלק ובהודאת יתרו, שתוכנם הוא בירור

(80) תניא רפ"ז.

(81) ססיומם וחוטמם ב„ירדן ירחו“, בחי' „והריתו ביראת ה'" שנאמר במשיח צדקנו, „דמורת ודאין“ (סנהדרין צג, ב. לקו"ת שבעה ע"ה).⁶³

(82) פסחים פז, ב. וראה אוה"ת פרשתנו ע' עתר ואילך.

(83) ראה תו"א בראשית ו, א. שם ר"פ לך לך. אוה"ת שם. ועוד.

(84) זכר' יג, ב.

(85) וכיון ש„ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד“, הרי, ע"י ביטול ומחית עמלק מתבטל „רוח הטומאה“ לגמרי.

(86) להעיר שגם הגאולה קשורה עם מספר ארבעים (ע"ד הארבעים שנה שהיו בני" במדבר העמים) – „לסרבה המשרה“, מ"ם סתומה

(78) פרש"י שה"א, א, ב.

(79) ירמ"י לא, לג.

ו. ויש להוסיף, שהאמור לעיל מודגש גם בהשם דש"ק זה ע"ש שירת הים – שבת שירה:

ב„שבת שירה“ נכללים כל עניני עליות שנעשים ע"י שיר, „כל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר“ (כנ"ל ס"א).

וע"פ הידוע⁹¹ שכל העליות נכללים בשם מ"ב ד„אנא בכח“ (שיש בו מ"ב תיבות)⁹², „ועד"ז היו כל המ"ב מסעות שהם כנגד שם מ"ב הוא בחי' עלי' ממדרגה למדרגה כו"י⁹³, מ"ב עליות⁹⁴ שע"י עבודת הבירורים שבמדבר העמים – נמצא, שב„שבת שירה“ (שכולל כל העליות שע"י שיר) נכללים כל העליות שנעשים ע"י מ"ב המסעות שבמדבר העמים, כללות מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות.

ולאחרי גמר עבודת הבירורים בכל פרטי העליות דמ"ב המסעות שבמדבר העמים שכלולים ב„שבת שירה“ –

שנוסף על ארץ שבע אומות (בירור ו' מדות דתוהו⁹⁵) יהי' גם הכיבוש דג' הארצות דקיני קניזי וקדמוני⁹⁷ (בירור כח"ב דתוהו⁹²), ועד שעתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות⁹⁸, שכל העולם יהי' בבחי' „ארץ ישראל“, דירה לו ית' בתחתונים⁹⁹, בדוגמת הדירה שבה מתגלה עצמותו של הדר בהדירה¹⁰⁰, גילוי העצמות, „אנת הוא חד“.

באמצע התיבה, שרומז על סתימת פירצת הגלות, „חומות ירושלים אשר המ פרוצים“*, מ"ם פתוחה בסוף התיבה (ראה ספר הערכים – חב"ד מערכת אותיות התורה אות מ"ם (ב) ס"ע רב ואילך. ושי"נ).

87) שהובטחו לאברהם בברית בין הבתרים, „עשר אומות יש כאן, ולא נתן להם אלא שבעה גוים, והשלשה . . עתידים להיות ירושה לעתיד“ (פרש"י לך לך טו, יט – מב"ר ספמ"ד).

וראה במדבר פ"ד, א: „שלשה אומות אסר הקב"ה לישראל לכשנכנסו לארץ לירש את ארצם . . ארץ פלשתים מנין דכתיב ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים . . ולעתיד לבוא עתיד הקב"ה להתיר שלשתן לישראל, שנאמר ועפו בכתף פלשתים ימה“ (ראה אוה"ת פרשתנו ע' שסז).

88) ראה ספרי דברים בתחלתו. פס"ר פ' שבת ור"ח. יל"ש ישעי' רמז תקנ. לקו"ת מסעי פט, ב. 89) ראה נחומא נשא טז. ועוד. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

90) ראה סה"מ מלוקט ח"ב ע' רמא. ושי"נ.

91) אוה"ת דרושי שבועות ע' קלח. סה"מ תרס"ד ע' קפ. ועוד.

92) שלכן אומרים „אנא בכח“ בכל זמן של עלי' מלמטה למעלה, כמו בק"ש על המטה, שאז נעשית העלי' דעבודת כל היום, ובקבלת שבת, שאז נעשית העלי' דעבודת כל השבוע (אוה"ת וסה"מ שם).

93) תו"א פרשתנו סב, רע"ג.

94) ראה לקו"ת מסעי (פט, א ואילך) ביאור החילוק שבין מ"ט ימים דספה"ע (ו' מדות שכל א' כלול מז') למ"ב המסעות (ו' פעמים ו') – ש„מלמעלה למטה הם מ"ט . . שממשיכים מקיפים מלמעלה למטה לכל ה' מדות . . גם בחי' מלכות . . משא"כ המסעות שהם מלמטה למעלה אינם כ"א ששה לבד בכל מדה כו"י. עיי"ש.

(*) ויתירה מזה – שמהפכים הפירצה למעמד ומצב ד„פרוות תשב ירושלים“ (זכרי' ב, ח). ולהעיר מהשייכות להפסרה דפרשתנו: „צדקת פרונו בישראל“ (שופטים ה, יא) – „שהוא גילוי בחי' פרונו, לשון פרוות תשב ירושלים . . ע"י שפירזן לבין האומות שע"י מלקטים הניצוצים דתוהו שהם מבחי' פרוות כו"י“ (אוה"ת פרשתנו ע' שסד).

באים ל"שיר חדש" דלעתיד לבוא⁹⁵:

איתא במכילתא⁹⁶, "עשר שירות הן", הראשונה שנאמרה במצרים . . השני על הים, שנאמר אז ישיר משה . . הששית שאמרה דבורה וברק, שנאמר ותשר דבורה וברק בן אבינועם . . העשירית לעתיד לבוא, שנאמר שירו לה' שיר חדש . . כל השירות כולן קרואות בלשון נקבה, כשם שהנקבה יולדת כך התשועות שעברו הי' אחריהם שעבוד, אבל התשועה העתידה להיות אין אחרי' שעבוד לכך קרואה בלשון זכר⁹⁸.

ומהחילוקים שביניהם⁹⁹ – שבשירה בלשון נקבה נרגשת בעיקר העלי' מלמטה למעלה, שהמקבל מצ"ע (נקבה) משתוקק ומתגעגע לצאת ממדרגתו ולהכלל בדרגא נעלית יותר, משא"כ בשיר בלשון זכר נרגשת בעיקר השפעת וגילוי אור העליון מלמטה למטה, שעל ידו נעשית הדביקות והתכללות בהעליון¹⁰⁰.

(95) להעיר ששירת הים נאמרה בלשון עתיד – "או ישיר", "לעתיד לבוא" (טו, א ובמכילתא עה"פ), שרומז על השיר לעתיד לבוא*.

(96) שם. וראה גם יל"ש יהושע רמז כ.

(97) ראה גם תנחומא פרשתנו יו"ד. תרגום שה"ש בתחלתו.

(98) וראה גם שמו"ר (פרשתנו) פכ"ג, יא. תורה"ה ג' ונאמר – פסחים קטז, ב.

(99) ראה גם סידור (עם דא"ח) סו, ו באילך. אוה"ת שה"ש ע' ג. המשך תער"ב ח"ב ע' א'קה. ועוד.

(100) משא"כ בהעלי' מלמטה למעלה אינו נכלל עדיין בהעליון ממש (כנ"ל הערה 71).

(*) נוסף לכך ש"מכאן לתחיית המתים מן התורה" (סנהדרין צא, סע"ב. הובא במכילתא ופרש"י עה"פ).

כלומר, עם היותו "שיר" שענינו עלי' מלמטה למעלה, ה"ז באופן שנרגש בו (לא כ"כ הגעגועים, אלא בעיקר) הדביקות וההתכללות בהגילוי דהעליון, ועי"ז יש בו ב' המעלות דמלמטלמ"ע ומלמעלה למטה גם יחד.

ויש לומר, שב"שבת שירה" (הקשורה גם עם "העשירית . . שיר חדש . . בלשון זכר") ישנה השלימות דכל השירות באופן של עלי' מלמטה למעלה, ונוסף לזה נרגשת הדביקות וההתכללות מצד הגילוי שלמעלה מעשר – בחי' "אחד עשר", "אנת הוא חד ולא בחושבן" (ע"ד, י"א¹⁰¹ מסעות . . נשאם הקב"ה דרך המדבר מ' שנה", כנ"ל ס"ד).

ויש לקשר זה עם הענין ד"שיר¹⁰² השירים¹⁰³ שהוא "קדש קדשים"¹⁰⁴ – כפירוש המהרש"א¹⁰⁵ ש"עשר שירות היו בעולם וזו למעלה מזו וזו למעלה מכולם (כמ"ש בתרגום), וכיון שכולם קדש הרי העשירי שהוא קודש בכל מקום למעלה מכולם הכא נמי קדש קדשים" – שהשייכות ד"שיר השירים" (שנאמר בזמן הזה) לשיר העשירי

(101) ולחידודי להעיר (ע"ד הרמז) ש"או ישיר" ר"ת (א"י) י"א (ראה לעיל הערה 54).

(102) להעיר שבכמה ק"ק בישראל נוהגים לומר שיר השירים לפני קבלת שבת.

(103) והמשך הכתוב, "ישקני מנשיקות פיהו", "מובטחים מאתו להופיע עוד עליהם לבאר להם סוד טעמי" ומסתר צפונותי" (פרש"י עה"פ), גילוי דטעמי תורה לעתיד לבוא, "תורה חדשה מאתי תצא", שאז יהיו הנישואין דהקב"ה וכנס"י ("לימות המשיח יהיו נישואין" (שמו"ר ספ"ט וי), שזהו התוכן ד"שיר השירים".

(104) ידים ספ"ג.

(105) בחדא"ג ידים שם.

- ששייך במיוחד להגאולה האמיתית והשלימה¹¹¹ שאז יהי הגילוי דבחי "אחד עשר", "אנת הוא חד", שלכן, מחודש שבט באים לחודש אדר, שבו היתה הגאולה דפורים, גאולה במעמד ומצב ד"אכתי¹¹² עבדי אחשורוש אנן¹¹³, ו"מיסמך גאולה לגאולה", "פורים לפסח"¹¹⁴, בחודש ניסן, שבו נגאלו ישראל ממצרים ובו עתידין ליגאל, שנאמר¹¹⁵ כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"¹¹⁶.

ובחודש שבט (חודש עשתי עשר) עצמו באים מיום העשירי ליום אחד עשר (אחד עשר יום מחורב) - אחד עשר שבאחד עשר.

ויש להוסיף בביאור העילוי וההוספה דאחד עשר יום לגבי כללות חודש האחד עשר - (א) שבחי' אחד עשר היא באופן של "יום" ("אחד עשר יום") ע"ש האור וגילוי (כמ"ש¹¹⁷ "ויקרא אלקים לאור יום"), (ב) החילוק שבין חודש ליום הוא שחודש קשור עם מהלך הלבנה, ויום¹¹⁸ קשור עם מהלך החמה, ומזה מובן, שחודש האחד עשר מורה על בחי' אחד עשר כפי שנמשך ומתגלה

דלעתיד לבוא, היא, לפי שבו נעשית השלימות דכל השירים שבזמן הזה (כל העליות מלמטה למעלה) כפי שמתקשרים ומתחברים עם השיר חדש דלעתיד לבוא¹⁰⁶ (שנרגשת גם הדביקות וההתכללות בהעליון), ועי"ז באים לשיר חדש לשון זכר דלעתיד לבוא עצמו¹⁰⁷ שהוא למעלה מכל העשרה שירות¹⁰⁸ - שיר שכל ענינו הוא הדביקות וההתכללות עם מהותו ועצמותו ית'¹⁰⁹, בחי' "אחד עשר", "אנת הוא חד ולא בחושבן".

ז. ע"פ האמור לעיל יש לבאר גם הקשר והשייכות דפרשיות בשלח ויתרו לתוכן הזמן שבו קורין פרשיות אלו - בסמיכות להעשירי בשבט:

חודש שבט הוא חודש האחד עשר (להתחלת מנין החדשים מניסן) - "עשתי עשר חודש הוא חודש שבט"¹¹⁰

106 (ראה אוה"ת שה"ש ע' ג ואילך. ושם, שהו"ע העלי' דבחי' החכמה לבחי' הכתר הנק' קדש קדשים.

107 כי, "שיר השירים הם שיר נוקבא ושיר דרכורא שע"י אתעדלת" . ושיר דלעת"ל זהו מבחי' שיר חדש שלמעלה מאתעדלת" (אוה"ת שם).

108 ההעלאה מבחי' כתר לאו"ס ב"ה והוא למעלה גם מקדש"ק (אוה"ת שם).

109 להעיר מהשייכות לבחי' פלשתיים דקדושה - "התגלות השמחה בדביקות ה' בפילוש ובגילוי ובהתרחבות לאין קץ", "השמחה בה' מצד מהו"ע בלי שום מבוקש" (מדרגת הצדיקים) - שתהי' (אצל כל בני"י) רק לאחר גמר עבודת הברורים, לעתיד לבוא, שאז תהי' השמחה בתכלית השלימות, כמ"ש "אז ימלא שחוק פיננו", "וע"כ יותן להם ארץ פלשתיים שהוא השמחה באלקות בפילוש כו'" (אוה"ת פרשתנו ע' שסו ואילך).

110 זכרי' א, ז.

111 כמרומו גם בהשם "שבט" - ע"ש "שבט מלוכה" דמלכות בית דוד (ראה סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 264 (לעיל ע' 48)).

112 מגילה יד, א.

113 ויתירה מזה - שפורים לא יבטל גם בימות המשיח, שנאמר (אסתר ט, כח), "וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם" (רמב"ם סוף הל' מגילה).

114 שם ו, סע"ב ובפרש"י.

115 מיכה ז, טו.

116 ר"ה יא, רע"א. שמו"ר פט"ו, יא.

117 בראשית א, ה.

118 גם ימי החודש, שהרי חילוק הימים (יום ולילה) נעשה ע"י מהלך החמה.

ישראל¹²³ לאכול בט"ו בשבט פירות (ובפרט פירות) שנשתבחה בהם ארץ ישראל¹²⁴, „ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש“¹²⁵ – שתכלית השלימות בזה תהי' בהכניסה לארץ לעתיד לבוא, הן בנוגע לפירות כפשוטם¹²⁶ (כולל ובמיוחד הפירות שבאה"ק ושבביהמ"ק¹²⁷), והן (ובעיקר) בנוגע לתוכן ענין הפירות בתורה, שמורה על התענוג שבתורה, טעמי תורה, פנימיות התורה (כמודגש במיוחד ב„דבש“¹²⁸ שרומז על פנימיות התורה¹²⁹), שעיקר התגלותה ב„תורה חדשה מאתי תצא“ לעתיד לבוא.

ח. וכל זה מודגש ביותר ביום העשירי ויום אחד עשר בחודש אחד עשר בדורנו זה, ובפרט בשנה זו:

יום העשירי בחודש האחד עשר בדורנו זה הוא יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שבו נעשית העלי' ד„כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו“¹³⁰ לדרגא נעלית יותר, ועד לעילוי שבאין ערוך,

אל המקבל (לבנה), ויום האחד עשר מורה על בחי' אחד עשר כפי שהוא אצל המשפיע (חמה), אחד עשר בטהרתו.

ומיום אחד עשר (בחודש אחד עשר) באים ליום אה"ד (בגימטריא י"ג)¹¹⁹, ובהדגשה בקביעות שנה זו שיום הי"ג בחודש חל ביום הש"ק, שממנו באים תיכף ליום ראשון בשבוע, „יום אה"ד“, „שהי' הקב"ה יחיד בעולמו“¹²⁰ – שמורה על הגילוי דבחי' „אנת הוא חד“ גם בעולם („יחיד בעולמו“)¹²¹.

ובימי החודש – יום י"ד, שממנו באים תיכף ליום ט"ו – שרומז על מ"ש בסיום פרשתנו „כי יד (י"ד) על כס יי"ה (ט"ו)“, שהו"ע ברור ומחייט עמלק כדי שיהי' „השם שלם“, גם ו"ה (י"א), בחי' אחד עשר (כנ"ל ס"ד).

ומעלה יתירה בט"ו בשבט שהוא „ראש השנה לאילן“, „לענין מעשר“¹²² בארץ ישראל, וכמודגש במנהג

119) לאחר ההקדמה ביום הי"ב – יום הי"ב בחודש הי"א, שרומז על הגילוי דבחי' אחד עשר בכל י"ב השבטים (י"ב שבט).

120) בראשית שם ובפרש"י (מב"ר פ"ג, ח).
121) ולהעיר, שהבריאה הפרטית דיום זה היא בריאת האור, „ויאמר אלקים יהי אור“ – דיש לומר, ש„ויאמר אלקים“ (שמורה על ההעלם) קאי על דרגא הכי נעלית שלמעלה מכללות ענין האור (גילוי), ולמעלה גם מ„מאור“ (שורש ומקור האור) – שלכן נקרא „אלקים“ (העלם), שמורה על ההעלם שלמעלה מגילוי (העלם העצמי). והחידוש הוא שגם בחי' זו („אלקים“) באה ונמשכת באופן של אור וגילוי – „ויאמר אלקים יהי אור“.

122) „שאין מעשרין פירות האילן שחנטו קודם שבט על שחנטו לאחר שבט“ (פרש"י ורע"ב ריש ר"ה. רמב"ם שבהערה 14).

123) מג"א או"ח סקל"א סקט"ז. השלמה לשו"ע אדה"ז שם ס"ח.

124) ראה לעיל הערה 54.

125) עקב ח, ת.

126) ראה כתובות בסופה.

127) ראה סה"ש תש"נ ח"א ע' 284. וש"נ.

128) ולהעיר, שכיון שכל הסמוך לארץ השני חשוב מן המאוחר הראשון, הרי „התמרים (דבש תמרים) קודמים לענבים (אף שגפן הוא הראשון מחמשת מיני הפירות), שהתמרים שני לארץ והענבים שלישי לארץ“ (רמב"ם הל' ברכות פ"ח הי"ג).

129) ראה חגיגה יג, א. רמב"ם הל' יסוה"ת ספ"ב.

130) תניא אגה"ק סו"ך וביאורה.

שעל ידו נעשים כל עניני העליות (כנ"ל ס"ו) – שכבר נשלמו כל העליות¹³⁵ דמ"ב ימי ההילולא¹³⁶, וכל העליות שע"י מעשינו ועבודתנו במ"ב השנים (בהוספה על השלימות ד, ויהי בארבעים שנה") שהם בדוגמת מ"ב המסעות במדבר העמים שבדור זה (דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה), ותיכף ומיד ממש נעשית הכניסה לארץ טובה ורחבה בגאולה האמיתית והשלימה¹³⁷, שאז תהי' שלימות הגילוי דבחי' אחד עשר שבאחד עשר, "אנת הוא חד".

*

ט. מההוראות מהאמור לעיל בנוגע למעשה בפועל:

להוסיף ולהשלים (מלשון שלימות) בכל הענינים השייכים ליום ההילולא, לימוד תורתו (ובאופן ד, עשרה שיושבים ועוסקים בתורה¹³⁸) והליכה בדרכיו ואורחותיו בהפצת התורה והמעיינות חוצה, כולל ובמיוחד המשך ההתוועדויות דיום ההילולא, מתוך שמחה ושירה, כההוראה והנתינת-כח

החל מהעלי' של נשיא דורנו (בעל ההילולא), ועל ידו גם העלי' דכל הדור ("בתר רישא גופא אזיל"¹³¹) – כמודגש בהמשך הימים, שמיום העשירי (יום ההילולא) באים ליום האחד עשר¹³² לחודש האחד עשר.

וענין זה מודגש ביותר בהקביות הדעשירי בשבט חל ביום הרביעי שבו נתלו¹³³ המאורות, "שני המאורות הגדולים" – שבזה מרומז תוכן העלי' שנעשית לאחר ההסתלקות ביום ה"א לחודש ה"א, שנוסף על השלימות ד"א מצד החודש (לבנה, מאור הקטן) נעשית גם השלימות ד"א מצד היום (חמה, מאור הגדול)¹³⁴, אחד עשר בטירתו (כנ"ל ס"ז).

והשלימות העיקרית בזה נעשית בעשירי והאחד עשר בחודש אחד עשר בשנה זו – שנת הארבעים ושתים (תש"תשנ"ב), שקשורה עם שם מ"ב

(131) עירובין מא, א. וראה סוטה מה, ב. (132) ולהעיר, שגם העליות דיום ההילולא (ע"י אמירת קדיש) קשורות עם אחד עשר – ר"א אותיות ד, יתגדל ויתקדש (ראה בארוכה שער הכוונות ענין הקדיש. פע"ח שער הקדישים פ"ד). (133) נוסף על "נטלו" (בטי"ת) מצד ההסתלקות, גם "נתלו" (בתי"ו) – נוסף על פשטות הדבר – מצד העלי' היתירה שנעשית לאחר יוע"י ההסתלקות.

(134) להעיר מהשייכות ד, ביום עשתי עשר יום (לחודש הגאולה*) נשיא לבני אשר" לחודש ה"א (להדעות שהשייכות דהנשיאים לחדשי השנה היא כסדרם בחנוכת המשכן (קה"י ערך שבט. ועוד), ויש לומר, ששייכות זו היא בהדגשה יתירה ביום ה"א לחודש ה"א.

(135) כולל גם שלימות העליות בשבת שלאחריו, שבת שירה, שכולל כל העליות שע"י השיר (כנ"ל ס"ו).

(136) ולהעיר, שהעליות ע"י אמירת קדיש קשורות עם שם מ"ב (שער הכוונות ופע"ח שם). (137) וי"ל הרמז בנוגע להמשך הימים: י' ו"א שבט הקשורים עם ענין הנשיאות – שינוי בהנשיא, יום השבת (י"ג שבט) פרשת בשלח שסיומה וחזרתה במלחמת עמלק – הכרתת זרעו של עמלק, וט"ו בשבט – הכניסה לארץ ישראל (לאכול מפרי') ובנין בית הבחירה (שגם בו יהיו הפירות).

(138) כמבואר בהמאמר הידוע לחג הגאולה שלו (סה"מ תרפ"ח ע' קמה ואילך).

(*) ובשנת העיבור – לאחר ג' חדשים, צדי"ק יום, ובהדגשה יתירה בשנה זו – שנת הצדיק.

אדמה לעליון¹⁴⁴) עץ השדה¹⁴⁵, ובפרט האילנות שנשתבחה בהם ארץ (ששייכת ונקראת ע"ש) ישראל, "כי תהיו אתם ארץ חפץ"¹⁴⁶, ויש בכא"ו מהם (האנשים והנשים והטף) כל פרטי הענינים ד"ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש", כמבואר בכ"מ פרטי הענינים בזה¹⁴⁷. וב"ראש השנה לאילן" צ"ל חידוש והוספה בכל עניני העבודה הנ"ל אצל כל אחד ואחת מישראל, כל חד וחד לפום שיעורא דילי'.

ובודאי ינצלו ההתוועדויות ד"ראש השנה לאילן" כדי לבאר ולעורר ע"ד ההוספה והחידוש בעניני העבודה הנ"ל, כולל ובמיוחד לעורר התשוקה והגעגועים ועד לרגש השמחה בגלל הידיעה שתיתכן ומיד נכנסים לארץ ישראל, לאכול מפרי' ולשובע משובה, ולקיים כל המצוות התלויות בה בתכלית השלימות, "כמצות רצונך"¹⁴⁸.

יא. ויה"ר ועיקר – שעוד לפני חמשה עשר בשבט יהי' גמר ושלמות הצמיחה ד"איש צמח שמו", ועליו נאמר "וקם שבט (מלך רודה ומושל) מישראל"¹⁴⁹, "ויצא חוטר מגזע ישי

דיום השבת שבו נעשית השלימות דיום ההילולא – שבת שירה.

והוראה נוספת וג"כ עיקרית בענין השירה בנוגע לעבודת התפלה (שנקראת גם בלשון רינה¹³⁹ שירה) באופן של שירה (כידוע שרבינו הזקן הי' מתפלל בקול ושירה) – שנוסף על השירה הקשורה עם העלי' מלמטה למעלה, צ"ל עכשיו (לאחרי גמר כל העליות) השירה שמצד הדביקות וההתכללות בהעליון, כהכנה והתחלה ל"שיר חדש" דלעתיד לבוא (כנ"ל ס"ו).

ובמיוחד בנוגע להתפלה על הגאולה האמיתית והשלמה¹⁴⁰ (ובפרט לאחר שכתב "כלו כל הקיצין"¹⁴¹, ונשלמו כל עניני העבודה, כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) – שנוסף על רגש הכוסף והתשוקה והגעגועים להגאולה (עד עתה), צ"ל עכשיו גם ובעיקר רגש השמחה¹⁴² מזה שהגאולה באה בפועל ממש ברגע זה ממש.

י. ויש להוסיף ולעורר אודות עריכת התוועדויות בכל מקום ומקום גם בחמשה עשר בשבט:

"ראש השנה לאילן" קשור ושייך ל"האדם (אתם קרויין אדם"¹⁴³ ע"ש

(144) ראה של"ה ג, רע"א. ועוד. עש"מ מאמר

אכ"ח פל"ג. ובכ"מ.

(145) פ' שופטים כ, יט. וראה תענית ז, א.

(146) מלאכי ג, יב. וראה "היום יום" י"ז אייר.

ב' אלול. ובכ"מ.

(147) ראה סה"ש תשנ"ג ח"א ע' 273 ואילך

(לעיל ע' 52). ושנ"ג. – וראה סה"ש תשנ"ב ח"א

ע' 322 ואילך.

(148) ראה תו"ח ר"פ ויחי. המשך וככה תרל"ז

פי"ז ואילך. ועוד.

(149) בלק כד, י ובפרש"י.

(139) ספרי ר"פ ואתחנן. ועוד.

(140) נוסף על הגאולה הפרטית שנעשית ע"י

עבודת התפלה (תניא אגה"ק ס"ד).

(141) סנהדרין צו, ב.

(142) שפורצת גדר (סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג

ואילך) – לא רק פריצת גדרי הגלות, אלא גם

ובעיקר פריצת גדרי הגאולה, שהגאולה עצמה

היא באופן ד', נחלה בלי מצרים. . נחלת יעקב

אביך. . כיצקב שכתוב בו ופרצת ימה וקדמה

וצפונה ונגבה" (שבת קיח, סע"א ואילך).

(143) יבמות סא, רע"א.

ונצר משרשיו יפרה" 150 - "יעמוד מלך מבית דוד (מינוי מלך) . . וילחם מלחמות ה' ("מלחמה לה' בעמלק") . . ובנה מקדש במקומו" 151 (בנין בית הבחירה).

ובלשון הכתוב בשירת הים: "תבאמו ותטעמו בהר נחלתך גו' מקדש אדני כוננו ידיך ה' ימלוך לעולם ועד", ובהמשך לזה - בפרשה דמ"ת: "וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר" 157, השלימות דמתן-תורה ("אחד עשר יום מחורב") שתתגלה ב"תורה חדשה מאתי תצא".

ובפשטות - שתיכף ומיד ממש, בבואנו מיום עשתי עשר בחודש עשתי עשר דשנת הארבעים ושתיים" 152, יוצאים כל בני ("בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו" 153) מ"מדבר העמים", ועולים לארצנו הקדושה ולירושלים עיר הקודש ולבית המקדש השלישי - כיון ש"יוסיף אדני שנית ידו גו' ואסף

(154) ישעי' שם, י"א-ב.

(155) נוסח ברכת "אשר גאלנו" - פסחים

קטז, ב (ובתוס' שם).

(156) תהלים קכו, ב. וראה ברכות לא, א.

(157) יתרו כ, א.

(150) ישעי' יא, א.

(151) רמב"ם ה' מלכים ספ"א.

(152) ע"ד מ"ש "אחד עשר יום מחורב גו' והי

בארבעים שנה בעשתי עשר חודש גו'".

(153) בא יו"ד, ט.

הוספה

בשורת הגאולה

פב.

מבואר בכתבי האריו"ל¹ שדור הגאולה העתידה הוא גלגול של הדור שיצא ממצרים, ועפ"ז, הנשים הצדקניות שבדורנו שבזכותן נגאלים, הן הן הנשים הצדקניות שבזכותן יצאו ממצרים.

וכיון שדורנו זה הוא דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה, כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שכבר נשלמו כל עניני העבודה ועומדים מוכנים לקבלת פני משיח צדקנו – השתדל כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו לפעול ולהשפיע ביותר על הנשים, כדי למהר ולזרז את הגאולה בזכותן של נשים צדקניות שבדורנו.

. . . והוראה מיוחדת ועיקרית בנוגע לענין השירה – כמודגש בשירת מרים ושירת דבורה:

כשם שביציאת מצרים "מובטחות היו צדקניות שבדור שהקב"ה עושה להם נסים והוציאו תופים ממצרים"², כך גם בהגאולה מגלות זה האחרון, שנשי ישראל הצדקניות צריכות להיות מובטחות ובודאי מובטחות הן שתיכף ומיד ממש באה הגאולה האמיתית והשלימה, ועד שמתחילות תיכף (ברגעי הגלות האחרונים) בהשירה ובתופים ובמחולות, על בוא הגאולה האמיתית והשלימה!

ובפרטיות יותר: ביחד עם התפלה, הבקשה והדרישה מהקב"ה שיביא את הגאולה תיכף ומיד ממש, שהיא מתוך רגש של צער ומרירות («מרים על שם המירור»³) על אריכות הגלות, שבאה לידי ביטוי בהצעקה מקרב ולב עמוק «עד מתי, עד מתי, עד מתי...! חדורות הן (גם ובעיקר)

(1) שער הגלגולים הקדמה כ. לקוטי תורה וספר הליקוטים שמות ג, ד.

(2) פרש"י שמות טו, כ.

(3) שמו"ר רפכ"ו. שהש"ר פ"ב, יא.

ברגש השמחה, ושמחה גדולה ביותר שבאה לידי ביטוי בהשירה, מצד גדול הבטחון שהנה זה (המלך המשיח) בא⁴, וכבר בא!

(משיחות ש"פ בא, ו' שבט, וש"פ בשלח, שבת שירה, י"ג שבט תשנ"ב)

(4) שה"ש ב, ח ובשהש"ר עה"פ.

פג.

יום העשירי בחודש האחד עשר בדורנו זה הוא יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שבו נעשית העל"י ד"כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו¹ לדרגא נעלית יותר, ועד לעילוי שבאין-ערוך. . והשלימות העיקרית בזה נעשית בעשירי והאחד עשר בחודש אחד עשר בשנה זו – שנת הארבעים ושתים (תש"י-תשנ"ב), שקשורה עם שם מ"ב שעל ידו נעשים כל עניני העליות – שכבר נשלמו כל העליות דמ"ב ימי ההילולא, וכל העליות שע"י מעשינו ועבודתנו במ"ב השנים (בהוספה על השלימות דו"הי בארבעים שנה²) שהם בדוגמת מ"ב המסעות במדבר העמים שבדור זה (דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה), ותיכף ומיד ממש נעשית הכניסה לארץ טובה ורחבה בגאולה האמיתית והשלימה.

. . . והוראה נוספת וג"כ עיקרית בענין השירה בנוגע לעבודת התפלה (שנקראת גם בלשון רינה³ (שירה)) באופן של שירה (כידוע שרבינו הזקן ה' מתפלל בקול ושירה) – שנוסף על השירה הקשורה עם

(1) תניא אגה"ק סז"ך וביאורה.

(2) דברים א, ג.

(3) ספרי ר"פ ואתחנן. ועוד.

העלי" מלמטה למעלה, צ"ל עכשיו (לאחרי גמר כל העליות) השירה שמצד הדביקות וההתכללות בהעליון, כהכנה והתחלה ל"שיר חדש" דלעתיד לבוא.

ובמיוחד בנוגע להתפלה על הגאולה האמיתית והשלימה (ובפרט לאחרי שכבר "כלו כל הקיצין"⁴, ונשלמו כל עניני העבודה, כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) – שנוסף על רגש הכוסף והתשוקה והגעגועים להגאולה (עד עתה), צ"ל עכשיו גם ובעיקר רגש השמחה מזה שהגאולה באה בפועל ממש ברגע זה ממש.

(משיחות יום ה' פ' בשלח, י"א שבט ופ' בשלח, י"ג שבט, שבת שירה תשנ"ב)

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת אי"א

ר' מנחם מענדל ע"ה

בן הרה"ח הרה"ת ר' אלחנן דובער הי"ד

מאראזאוו

מקושר לכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

וכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו מה"מ

נולד בעיר ליובאוויטש

זכה לגור ולקבל קירובים

בבית כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ בעיר רוסטוב

למד מתוך מסירת נפש בישיבת תו"ת במחתרת

שימש כשו"ב

הי' ממייסדי ושימש בתור מנהל ומשפיע

במתיבתא ובית מדרש במוסד חינוך אהלי תורה

וזכה להשפיע לאלפי תלמידים

בהתוועדויותיו הרבות

הכניס רוח חסידית ושמחה לרבים משומעיו

גידל משפחתו לחסידות ולהתקשרות

והרבה מהם שלוחים בכל קצוי תבל

נפטר בשיבה טובה ר"ח שבט ה'תשע"ח

ת. נ. צ. ב. ה.

(מנוסח המצבה)

*

נדפס ע"י משפחתו שיחיו

לעילוי נשמת

ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל
נפטר בש"ק פ' נצבים, ז"ך אלול ה'תשס"ה
וזוגתו מרת **טשארנא גיטל** בת ר' **יעקב ע"ה סטראל**
נפטרה בליל ה' טבת ה'תשס"ו
ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י בנם

הו"ח ר' שמואל זוגתו מרת **מלכה שיינדל**
ומשפחתם שיחיו סטראל

* * *

לעילוי נשמת

ר' גדלי' חנוך ב"ר פינחס ע"ה סניידער
נפטר ביום כ"ד אדר שני ה'תשל"ח
ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת **חנה** בת **רייזל תחי' סניידער**
לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת
גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה

*

נדפס ע"י חתנם ובתם

הו"ח ר' שמואל זוגתו מרת **מלכה שיינדל**
ומשפחתם שיחיו סטראל

לזכות

הרה"ת ר' יעקב יוחנן הלוי שיחי' בן הרבנית מרת לאה ע"ה רייטשיק
הרה"ת ר' אליעזר בן מרת חי' דרייזל שיחי' טורין
ליום הולדתם, ביום טו"ב שנתבשר בשורות טובות, ה'תשפ"ו
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geulah*!!!
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved One
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095